

ZÁVĚR

Cyklus 2019 byl v rámci šetření TIMSS zásadní pro inovaci způsobu testování, protože žákům byly poprvé nabídnuty elektronické testy umožňující mimo jiné rozšířit spektrum dovedností, které lze testem TIMSS mapovat.

Národní zpráva TIMSS 2019 přinesla důležitá zjištění pro situaci v České republice, např. poukázáním na rozdíly mezi kraji, komentováním vlivu spokojenosti učitelů na výsledky žáků, poukázáním na rostoucí význam vztahu učitelů s rodiči. Dále zpráva přinesla pohled na vývoj oblíbenosti matematiky a přírodovědy u žáků, která mezi srovnávanými státy nepatří mezi nejvyšší. V neposlední řadě zpráva prezentovala, že slabou stránkou našich žáků je používání znalostí.

Je důležité připomenout, že testování TIMSS 2019 a vyplnění doprovodných dotazníků proběhlo téměř rok před tím, než do oblasti vzdělávání přišel vlivem opatření vynucených pandemií Covid-19 silný impuls k využívání informačních a komunikačních technologií při distanční výuce. Ta přináší nové výzvy a klade nové nároky na ředitele škol, učitele, žáky i rodiče. Nejde jen o samotné využívání ICT, ale dotýká se témat jako samostatnost při učení, schopnost se učit, schopnost pracovat s texty v elektronické podobě, potřeba zjišťovat pokrok žáků, snaha co nejvíce předcházet prohlubování rozdílů mezi žáky či vzniku tzv. vzdělávacích ztrát (learning loss) apod.

Distanční výuka a zvýšené používání ICT má potenciál nejen zmíněné aspekty posunout pozitivním, ale i negativním směrem, proto bude důležité průběžně mapovat, k jakému vývoji dochází. Národní zjišťování bude moci reagovat dříve, nicméně významné změny, ke kterým došlo v roce 2020 vlivem pandemie Covid-19, bude třeba reflektovat i v dalším cyklu šetření TIMSS 2023. V něm budou testové úlohy ve větším rozsahu zahrnovat prvky řešení problémů a provádění badatelské činnosti, včetně nezbytné dovednosti práce s elektronickými texty. Dále bude použita nová koncepce skupinově adaptivního testování pracující se dvěma sadami úloh v různé hladině obtížnosti. Lepší shoda mezi obtížností úloh při testování a žákovými schopnostmi umožní přesnější měření výkonu ve všech úrovních.

Do testování žáků 8. ročníku se Česká republika zapojila zatím naposledy v roce 2007. Opětovné zapojení do testování žáků 4. i 8. ročníku proběhne v cyklu 2023. U žáků prvního i druhého stupně tak bude možné sledovat, jak si poradí se zmíněnými inovativními typy úloh, a navíc bude v cyklu 2023 věnována pozornost také zpracování tzv. procesních dat, která umožní hlubší analýzu způsobů řešení testových úloh, času stráveného s jednotlivými částmi úloh apod. Česká republika se kromě TIMSS zapojí ve stejném roce také do šetření ICILS 2023. ICILS je také projektem IEA a mapuje počítačovou a informační gramotnost žáků na úrovni 8. ročníku základní školy. Česká republika tak bude mít unikátní příležitost u žáků 8. ročníku zjistit úroveň v matematice, přírodovědných předmětech a také v počítačové a informační gramotnosti. Zmíněné oblasti tak bude možné analyzovat ve vzájemných souvislostech.